

Bijdrage tot**1) een goed ontwerp voor de ingang in de onderdoorgang van het Rijksmuseum, en
2) de te volgen procedure bij de beoordeling daarvan**

13 juni 2004, comité Red de Onderdoorgang

Inleiding

In het proces naar de bouwaanvraag heeft het stadsdeel Amsterdam Oud Zuid het Rijksmuseum nogmaals (nu door de stadsdeelsecretaris) dringend verzocht serieus in te gaan op variant 1A. De variant waarbij geen ruimte van de onderdoorgang zelf wordt gebruikt voor toegangstrappen van het museum. In afwachting van de resultaten van deze exercitie zijn zelfs eerder aangekondigde verzoeken om second opinions opgeschort, en heeft het DB tijdelijk afgezien van parallelle trajecten.

Vooruitlopend op de beoordeling van de uitwerking van variant 1A door het Rijksmuseum heeft het stadsdeel toetsingscriteria opgesteld. Wij weten nog niet welke dat zullen zijn maar nemen aan dat de strekking van de motie van 28 januari 2004 daarbij als uitgangspunt is gekozen. Met die motie heeft de Raad unaniem besloten:

- dat ze zich uitsprekt voor het instandhouden van een permanente en onbelemmerde onderdoorgang voor fietsers en voetgangers die ook in de toekomst stand zal kunnen houden;
- dat ze het gepresenteerde plan van het Rijksmuseum (variant 2C) afwijst;
- dat ze constateert dat andere varianten met trappen in de onderdoorgang al gauw een te grote belemmering voor het doorgaande verkeer vormen;
- dat ze het DB verzoekt er bij het Rijksmuseum op aan te dringen grondig onderzoek te doen naar alternatieven die geen beslag leggen op het grondvlak van de onderdoorgang zelf. (Variant 1A is hier een mogelijkheid voor, zij het niet de enige.)

Zorgen

Als het Rijksmuseum op dit herhaalde verzoek reageert met uitvoerbare variant 1A, wordt zonder meer aan de motie gevolg gegeven en lijkt een goede en veilige inrichting van de onderdoorgang gegarandeerd. We zijn er echter niet gerust op dat dat de uitkomst zal zijn omdat we betwijfelen of het Rijksmuseum variant 1A echt serieus gaat uitwerken. Recente informatie van het architectenbureau en eerdere ervaring (de teleurstellende presentatie van het Rijksmuseum op 10 maart j.l.) doen ons vrezen dat ze dat niet zullen doen. En dat zal waarschijnlijk pas na het zomerreces blijken. En daarmee komt, opnieuw, het proces verder onder tijdsdruk te staan. De kans dat in dat geval de besluitvorming door een hoger echelon onder druk zal worden gezet, zal hiermee groter worden. Een ongewenste ontwikkeling, dus.

Daarnaast zien wij problemen ontstaan bij de beoogde beoordeling van de uitwerking van variant 1A: Wie gaat deze uitwerking beoordelen, en zijn ze daartoe bekwaam? Hoe wordt beoordeeld of de uitwerking serieus is gedaan? Zijn de toetsingscriteria adequaat? En is het verstandig bij een dergelijke toetsing alleen te beoordelen wat het Rijksmuseum van variant 1A heeft uitgewerkt? Is het misschien beter om de varianten 1A en 2C(‘) te vergelijken op alle aspecten die van belang zijn?

Bijdrage

Omdat op dit moment (week 24) het DB gekozen heeft om eerst variant 1A te laten uitwerken door het Rijksmuseum, en het resultaat vervolgens (zelf) te (laten) beoordelen, willen we nu bepleiten dat de vervolgstappen in ieder geval zo zorgvuldig mogelijk worden voorbereid. Als bijdrage aan die voorbereiding willen we het stadsdeel de volgende punten met betrekking tot de procedure en de toetsingscriteria meegeven. Hoewel we er niet aan twijfelen dat het stadsdeel hier ook al ruim aandacht aan besteed heeft, kunnen toch niet nalaten die criteria toch nog onder uw aandacht te brengen. Ons motto daarbij is: blind vertrouwen is niet de grondslag waarop een rationeel mens, laat staan een goed stadsdeelbestuur, wil (ver)bouwen

1. Toetsingscriteria ter beoordeling van een ontwerpvariant (de inhoud):

In de werkgroep Onderdoorgang zijn de volgende criteria al eens aan de orde gekomen (met name in het vergelijken van twee varianten):

- klimaatbeheersing, beveiliging, afwikkeling fietsverkeer, afwikkeling voetgangersverkeer, afwikkeling bezoekersstromen., logistiek bezoekers, akoestiek van de passage, monumentale waarde, architectonische waarde, stedenbouwkundige waarde.

Hieraan willen we in ieder geval toegevoegd zien:

- toegankelijkheid voor gehandicapten;
- kans op conflictuerende confrontaties tussen verschillende verkeerssoorten.

Het Rijksmuseum heeft meer in detail de aandacht gevestigd op:
architectonische aspecten, zoals:

- ruimte(lijkheid) in de passage op –1 niveau tussen beide binnenhoven;
- een goede verbinding op –1 niveau tussen de binnenhoven;
- lichttoetreding in diezelfde ruimte;

en aspecten m.b.t. de logistiek en de afwikkeling van bezoekers, te weten:

- rijvorming bij de deuren in onderdoorgang in variant 1A;
- verdeling tickets/non-tickets gebied.

Deze laatste 5 punten noemde het museum als bezwaren tegen variant 1A. In een serieus onderzoek naar deze variant zou met een open geest en met creativiteit gezocht moet worden naar mogelijkheden om deze bezwaren op te vangen.

Daarmee komen we aan een tweede soort toetsingscriteria zonder welke de hiervoor beschreven procedure eigenlijk een machteloos gebaar zou zijn. Alleen met het hanteren van deze criteria door het DB wordt ook daadwerkelijk aan de unanieme motie van de stadsdeelraad gehoor gegeven.

2. Toetsingscriteria voor het onderzoek (het proces):

- In hoeverre blijkt er serieus gezocht te zijn naar oplossingen voor de problemen die genoemd zijn als bezwaren tegen variant 1A?
- Zijn er (technische) tekeningen of schetsen van 1A gemaakt en gepresenteerd?
- Zijn door het museum ook de voordelen van variant 1A (t.o.v. variant 2C) in de overwegingen en in de uiteindelijke afweging betrokken? Het gaat dan niet alleen om de verkeerskundige voordelen, maar ook om de bouwkundige en anderssoortige die hierboven genoemd zijn.

Een goede afweging

Om daadwerkelijk een goede afweging te kunnen maken van welke variant een optimale situatie voor de onderdoorgang en voor het Rijksmuseum biedt, zou, vinden wij, een serieuze uitwerking van variant 1A moeten worden vergeleken met variant 2C en/of 2C'.

Dit zou een volgende stap in de te volgen procedure moeten zijn die alleen overbodig wordt als het museum zelf al kiest voor variant 1A.

De punten die bij een dergelijke vergelijking beoordeeld moeten worden zijn:

- de hierboven genoemde criteria,
- evenals de uitgangspunten die het museum zelf al noemt voor haar verbouwing:
- een betere verbinding van het museum met de stad;
 - een openbare passage;
 - een goede toegang voor museum; en ook de andere aspecten die de onderdoorgang zo bijzonder maken:
 - het belang dat voetgangers, fietsers en gehandicapten hebben bij een optimale inrichting van zo'n belangrijke en drukke verbinding;
 - de gebruiks- en verblijfswaarde van de openbare ruimte in de onderdoorgang;
 - de bouwkundige en beheerstechnische consequenties van het maken van een open trappenpartij in de onderdoorgang;
 - en dergelijke.

Met vriendelijke groet,
Marjolein de Lange
Joris Marsman

Namens het comité Red de Onderdoorgang